

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Holinka Pavel

Název práce: HOLINKA, Pavel. *Problém multietnicity v Bosně a Hercegovině od 60. let do rozpadu Jugoslávie*. Praha, 2021. 68 s.

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): PhDr. Ondřej Žíla, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Pavel Holinka se ve svém bakalářském projektu rozhodl věnovat problematice multietnicity v Socialistické republice Bosně a Hercegovině v období od 60. let 20. století do konce éry SFRJ. Jeho cílem bylo prozkoumat, jak se změnilo postavení Muslimů v této jugoslávské republice v období jejich postupující afirmace.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Práce je strukturována do tří nepříliš sourodých kapitol. Teoreticko-metodologické ukotvení práce je vztaženo k diskusi teorií nacionalismu. V teoretické části je ale nesrozumitelně nastíněna etnicita Bosňáků a sčítání lidu v Jugoslávii, jež jsou spíše součástí kontextuálního rámce popisovaného v druhé kapitole („Historie“). Třetí kapitola (se zavádějícím názvem „Etnika Bosny a Hercegoviny“) se věnuje vývoji muslimského národa v BaH a jejich vztahu k ostatním národům a Jugoslávii.

Holinka se vcelku rozsáhle zabývá historickým kontextem vývoje dění nejen v SR BaH, ale i v socialistické Jugoslávii. Jakkoliv je kontextuální popis opodstatněný, historické exposé svým rozsahem působí v bakalářské práci disproporčně. Teprve na s. 37 se diplomant začíná věnovat ústřednímu tématu práce.

Autor svou práci staví téměř výhradně na sekundární literatuře. Přestože se autor opřel o základní přehledovou literaturu (Hladký, Calic, Friedman, Bieber, Perica, Sekulić), chybí v textu reflexe několika klíčových textů, které by patrně přispěly k preciznějšímu argumentování některých tvrzení. Postrádám především zohlednění tomuto tématu se věnujícímu výzkumu Pearsona (Holinka odkazuje na jednu jeho studii), či texty Irwina, Dykera, Bringy, Lockwooda, Sorabji, atd. Bakalářský projekt postrádá primární zdroje (s výjimkou statistik sčítání).

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Stylistické zpracování práce je na průměrné úrovni. Některé věty jsou rozvláklé, či těžkopádně formulované (např. „V době, kterou v této práci zkoumám, netvořilo ani jedno z hlavních etnik nadpoloviční většinu, a tudíž zde byl stav, kdy si ani jedno etnikum nemohlo jednoduše prosadit svou, což může být, nacházíme-li se ve svém vlastním státě, deprimující“ (s. 14), „udržitelnost etnicity“ (s. 16), „území Jugoslávie je odpradávná“ (s. 25) atd. Z formálního hlediska by autor měl sloučit poznámky pod čarou (místo má hned dvě za sebou).

Na práci je zjevné, že obzvláště její třetí kapitola vznikala narychlo, patrně z časové tísně. Kromě vnitřní nesourodosti kapitoly je to vidět na výraznějším výskytu překlepů a stylistických těžkopádností.

Seznámil jsem se s výsledky kontroly Turnitin. Práce splňuje požadavek na originalitu práce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

K Holinkově bakalářskému projektu mám několik následujících kritických poznámek.

- 1) Název práce nekoresponduje se zkoumaným tématem. Namísto rozboru „problému multietnicity“ se autor věnuje vývoji národnostní otázky Muslimů a jejich afirmaci (na pozadí multietnického prostředí SR BaH).
- 2) Ústřední cíl práce není zcela srozumitelný. Holinka zdůrazňuje, že jeho záměrem bylo „prozkoumat, jak se změnilo postavení etnika Muslimů v BaH.“ Není ale jasné, co je myšleno pod termínem „postavení“ – Politické? Demografické? Socioekonomické? Společenské?
- 3) V práci chybí bližší charakteristika základního fundamentu Titovy Jugoslávie – národnostní politiky. Autor na mnoha místech v textu nereflktuje (např. hned na s. 16), že SR BaH byla jednou z republik socialistické Jugoslávie. Národnostní politika byla oficiálně tvořená na úrovni federace, nikoliv na úrovni BaH. Holinkovo nepochopení, jak byly mezeitnické vztahy v Jugoslávii formulovány a kultivovány, je patrné z charakteristiky rámuující jeho výzkum. Holinka uvádí, že „na rozdíl od Srbů a Chorvatů nemají (Muslimové) svůj vlastní domovský stát. V BaH tvoří relativní většinu, a přesto neměli možnost samostatně rozhodnout o svém vlastním státu.“ Byla to ale právě Titova Jugoslávie, která umožnila neomezený rozvoj muslimské identity. Ta vyústila v uznání Muslimů jako šestého jugoslávského národa. V období SR BaH se bosenští Srbové a Chorvaté, ale stejně tak i Muslimové, s BaH teritoriálně identifikovali, neboť tato etnicky heterogenní republika existovala v rámci jugoslávské federace. Podobné lze konstatovat např. o Srbech v Chorvatsku či Černé Hoře. Muslimové tvořili relativní většinu v BaH až od roku 1971. Do té doby měli většinu Srbové.
- 4) Odmítnutí vytvoření jugoslávského národa Titem neznamenovalo, že by tato kategorie jako anacionální příslušnost nebyla od 70. let v SFRJ kultivována. V závěru Holinka mylně píše o jugoslávské „národnosti“ (s. 60).
- 5) Holinka vychází z (nepřesné) premisy, že napětí mezi Chorvaty a Srby v BaH (potažmo v SFRJ) soustavně vzrůstalo. Uplatňuje tak optiku eskalace, kterou je zpětně hodnocen politický a socioekonomický vývoj mezi konstitutivními národy v BaH. Jak pak lze vysvětlit, že s Jugoslávií a jejími myšlenkami se početně v průzkumech v 70. a 80. letech identifikovali např. Srbové a Chorvaté žijící v SR Chorvatsko?
- 6) Holinkova argumentace, že „jednotlivá etnika nespojovaly společné instituce a cíle, a tudíž se začal objevovat stále větší prostor pro etnickou nesnášenlivost, netoleranci a nenávisť“ (s. 52) je primordialistická a soudobými sociálními výzkumy překonána.

V analytické části bakalářské práce oceňuji Holinkovu snahu diskutovat muslimskou otázku v BaH v kontextu zbytnějších se problémů, se kterými se potýkala SFRJ od 70. let 20. století. Soustavně je však v textu patrné, že autor příliš podléhá interpretaci Friedman.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):
Kromě výše uvedených poznámek, by autor měl při obhajobě především vyložit, v čem konkrétně spočívaly „rozdíly“ mezi národy, v čem se projevovaly, či případně zda kolem nich vznikaly třetí plochy. Viz jeho konstatování, že „rozdíly mezi přítomnými v BaH se v průběhu 60. až 90. let zvyšovaly a stávaly se zřetelnějšími“.

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(A-F):

Bakalářskou práci Pavla Holinky doporučuji k obhajobě a navrhuji jí hodnotit dobře – C.

Datum:
2. 6. 2021

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.

